

Katılımcı Kent Yönetimi Bağlamında Kent Konseyleri

Murat Küçükşen¹

Özet

Günümüzde kentlerin en önemli yönetim özelliklerinden birisini yerel demokrasinin vazgeçilmez ilkelerinden olan “katılım” oluşturmaktadır. Vatandaşların karar alma süreçlerine katılımı ve kendilerini gerçekleştirme imkânı buldukları kentler, demokrasinin en çok gelişim sağladığı alanlar haline gelmektedir. Bu bağlamda ülkelerin yönetim anlayışlarında özellikle yerel yönetimler çatısı altında faaliyet yürüten kent konseyleri, katılımcı kent yönetiminin bir yoludur. Kent konseyleri, katılımcı demokrasi anlayışını benimseyerek, halkı kentsel hizmetler ve politikalarda söz sahibi durumuna taşımaktadır. Ancak mali, örgütsel, yapısal ve işlevsel açıdan yaşanan sorunlar kent konseylerinin sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada, Türkiye’de kent konseylerinin idari ve mali yapısı ile katılımcı kent yönetimi sürecinde yaşanan sorunlar ele alınmıştır.

1. Giriş

Kentler, uygarlıkların, yönetimlerin ve demokrasinin doğup geliştiği, karmaşık ilişkilerin yoğun olduğu alanlardır. İlk medeniyetlerin beşiği olan Mezopotamya’dan modern döneme kadar kentlerin yönetiminde sülaleler, din adamları, imparatorlar, krallar, valiler, aristokratlar ve lordlar (beyler) gibi farklı yöneticiler veya liderler söz sahibi olmuşlardır. Tarihte Antik Yunan deneyimi dışındaki hiçbir dönemde halkın doğrudan kent yönetiminde söz sahipliği olmamıştır. Ulus devletlerin oluşmaya başladığı modern dönemle birlikte ise kent yönetiminde yerel yönetimler kurumları hizmetlerin etkin, verimli ve şeffaf düzeyde yürütülmesinden sorumlu hale gelmişlerdir. Yerel yönetimlerin başı ve üyelerinin seçimle halk tarafından belirlenmesi ile birlikte yerel demokrasi veya yerelde temsili demokrasi sürecine girilmiştir.

1 Öğr.Gör.Dr., Bayburt Üniversitesi, muratkucuksen@baybut.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-2889-0458.

Bu süreci izleyen sonraki adım ise son yarım asırdır önemini artıran ve yeni yönetim anlayışının bir yansıması haline gelen katılımcı demokrasi anlayışıdır. Katılımcı demokrasi, halkın süreçlere katılımını ve kenttin yönetiminde söz sahibi olması anlamına gelmekte, yönetilenleri kentsel alanda ana aktörlerden birine dönüştürerek, kamu yönetimini yönetişim anlayışı temelinde yeniden şekillendirmektedir. Süreçte halkın bilinçlenmesi ve politikalara karşı olan toplumsal hareketler etkili olmuştur.

Katılımcı demokrasinin veya katılımcılığın kent yönetiminde farklı yöntemleri bulunmakla birlikte son yıllarda “kent konseyi” yaklaşımı en çok benimsenen katılım metotlarının başında gelmektedir. Kent konseyleri, yasal mevzuat çerçevesinde güçlenerek, yerelde kent yönetimlerinin demokratik düzeyini artırmakta, halkı karar alma süreçlerine dâhil etmektedir. Türkiye boyutunda da kent konseyleri sayısı oldukça fazla görevler ve sorumluluklar almakta, yerel ve katılımcı demokrasinin vazgeçilmez bir ayağını oluşturmaktadır. Ancak kent konseylerinin, katılımcı kent yönetiminin oluşumundaki rolü birbirinden farklı sorunlar sebebiyle düşük seviyede kalmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de 2005 yılı itibarıyla yasal bir zemine alınan kent konseylerinin idari ve mali açıdan yapısı açıklanmakta ve kent yönetimine olan temel etkileri ile ana sorunlarının neler olduğu irdelenmektedir.

2. Katılımcı Kent Yönetimi

Demokrasi, katılım ile anlam bulmaktadır, bu sebeple katılımcı demokrasi modern temsili demokrasi anlayışına bir alternatif veya onu destekleyici bir yaklaşım olarak doğmuştur. Kamu yönetiminde katılımcı demokrasi, 1980’li yıllar itibarıyla YKİ (Yeni Kamu İşletmeciliği) ve YKY (Yeni Kamu Yönetimi) anlayışının ana değerleri arasına dâhil olmuştur. Siyaset bilimi tarafından literatüre eklenen bu yaklaşımın kamu yönetimi boyutuna eklenmesiyle katılımcı yönetim karşımıza çıkmıştır.

Katılımcı yönetim, ilkel ve ataerkillik düzenden günümüze kadar gelen yönetim düşüncesinin bir parçasıdır (Fişek, 2012: 76). Yönetime katılmanın tanımları çeşitlidir. Bu tanımların ortak noktası, katılmayı yurttaşların yönetime dâhil olması olarak görmeleridir. Burada iki temel taraf bulunmaktadır: birincisi yönetim, ikincisi ise yurttaşlar veya kentliler şeklindedir. İki taraf arasındaki etkileşim katılımın oluşmasını sağlamaktadır (Yaylı, 2012: 174). Geniş anlamda katılım, bireylerin kurumların oluşmasına, görevlerin belirlmesine, kararların alınma süreçlerine ve alınan kararların uygulanması boyutuna katılmalarını ifade etmektedir (Eren ve Kılıç, 2008: 42). Temelinde karar alıcı aktörleri ve bu aktörlerin ortaya çıkacağı

politikaları etkilemek yatmaktadır. Katılımın denetim, hakları koruma ve eşitlik gibi bireysel ve etkinlik, meşruluk, doğru karar alabilme, bütünleşme gibi toplumsal işlevleri vardır (Çukurçayır, 2012: 56-62). Günümüzde halkı karar alma sürecine dâhil eden birçok katılım yöntemi bulunmaktadır. Bu çerçevede yerel ve kent düzeyinde hem geleneksel katılım yöntemleri hem de modern katılım yöntemleri karşımıza gelmektedir. Yerel referandum ve yerel düzeydeki seçimler klasik yöntemlere birer örnektir. Halk kurultayları, kent konseyleri, yurttaş kurulları, meclis toplantıları ve komisyonlara katılım, enformasyon kanalları, halk günleri, YG21, gönüllü faaliyetler, STK'lar, kamuoyu yoklamaları, halk toplantıları ise yeni katılım yöntemlerine örnek olarak gösterilebilir (Yaman ve Küçükşen, 2018: 250). Bunlara dilekçe, sosyal medya, yuvarlak masa toplantıları, telefon, planlama çemberleri ve gelecek atölyeleri de eklenebilir (Çukurçayır, 2012: 142-163).

Katılımcı yönetimin kent düzeyinde ele alınması önemlidir. Çünkü demokratik değerlerin ortaya çıkışında rol oynayan kentler, artık insanların daha fazla yaşamaya başladığı ve yönetici konumundakilerden daha çok talep eden ve eleştiren bir boyuta evrildiğini söylemek mümkündür. Kent düzeyinde katılım çeşitli toplumsal sınıfların kararlara doğrudan veya dolaylı olarak dâhil edilmesiyle mümkün olabilir. Kentte yaşayanların kentteki kararlara ve politikalarda söz sahibi olabilmeleri beklenmektedir. Bu nedenle kadınların, gençlerin, çocukların, engellilerin, yaşlıların ve hatta göçmenlerin de karar süreçlerinde seslerini duyurabilmelerine ihtiyaç vardır. Bunlar ve diğer kesimlerin kent yönetimleri içerisinde en fazla yerel yönetimler bünyesinde yönetime katılmaları söz konusu olabilmektedir. Bunun dışında kent yönetiminde merkezi yönetimin taşra örgütleri, siyasi partiler, meslek odaları, üniversiteler, özel sektör, STK'lar, sendikalar, medya ve kalkınma ajansları gibi kurumlarda halkın süreçlere katılımına imkân tanıyabilen diğer aktörlerdir. Bu önemli aktörleri aynı çatı altında bir araya getirebilen katılım araçları arasında en önemlisi, demokrasinin atardamarları olarak ifade edilen ve beşikten mezara kadar yerel hizmetleri sunmaya çalışan belediyeler bünyesinde kurulan kent konseyleridir. Belediyeler, katılımcı kent yönetimleri arasında en önemli kurum olarak karşımıza çıkmakta ve kent konseyleri konusunda da sorumluluk almaktadırlar.

3. Kent Konseyleri

1980'li yıllardan itibaren yaşanan neo-liberalleşme ve globalleşme süreci pek çok boyutu olduğu gibi yönetsel boyutu da etkileyerek köklü dönüşümlerin oluşmasına neden olmuştur. Geleneksel yönetim anlayışının modası geçmiş temel ilkelerinden, yeni ve modern yönetim anlayışının yurttaş odaklı, katı olmayan, daha açık ve şeffaf, denetimi esas alan, hesap

verebilir, katılımcı ve yönetim esaslı anlayışına keskin dönüşüm yaşanmıştır. Bu dönüşüm, yeni yönetim anlayışında reformların ve yeniden yapılanmanın temelini oluşturmuştur. Hem demokrasi hem de yönetim yaklaşımlarında yaşanan köklü dönüşümlerin yönüne bakıldığında, vatandaş odaklılık ve katılımcılık ilkeleri öne çıkmaktadır. Burada vatandaşlara mesafe olarak en yakın coğrafi birimler olan yerel yönetimlerin işlevleri ve yerel yönetimler içerisinde belediyelerin konumu katılımına yönelik kurumsal boyutu meydana çıkarmıştır. Katılım için temel alan kurulduğuna göre, katılımı artıracak araçların da oluşturulması önemli bir ihtiyaçtır. Son yirmi otuz yıldır bu ihtiyacı karşılayan demokratik yapıların başında kent konseyleri gelmektedir. 1990'lı yıllar itibarıyla Yerel Gündem 21'in bir parçası ve alternatif bir demokrasi platformu olan kent konseyleri; katılım, birlikte yönetim, ortak akıl, farkındalık oluşturma gibi amaçları ile yerelde katılımın benimsenmesini hedefleyen oluşumlardır (Yaman ve Küçükşen, 2018: 66). Halkın taleplerinin karar alıcı yapılara doğru, hızlı ve etkin ulaşmasını sağlayan ve köprü görevi üstlenen kent konseyleri, felsefi dayanak noktası olarak kendine yerel toplumsal sermayeyi harekete geçirmeyi seçmiştir (Ulusoy ve Tekdere, 2015: 176; Toprak, 2011: 10).

Kent konseyleri, kent halkı için uygun katılım ortamı sağlamaktadır. Öte yandan, kent konseyleri kentte uzlaşmacı ve katılımcı bir kültürün benimsenmesine katkı sunmaktadır (Deniz, 2013: 399). Kent konseyinin temel işlevleri arasında yönetim ve katılımcı demokrasiyi benimsetme, katılım, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı geliştirmesi, kentin ve kentte yaşayanların hak ve hukukunun korunması vardır (Çelik, 2013: 216). Öte yandan kent konseyleri, merkezi yönetim ve taşra örgütleri, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, mesleki odalar, işletmeler ve üniversiteler gibi aktörleri, belli konular bağlamında ve ortaklıklara dayalı çalışma modeli ekseninde bir araya getirerek, çok aktörlü, çok faktörlü çalışma kültürünü geliştiren yapılar olarak dikkat çekmektedir (Bulut, 2013: 86-87). Kent konseyleri, demokrasinin atardamarlarıdır. Bu atardamarı pompalayan kan ise politik varoluşun sürekli bir biçimi olan çokluktur (Sarıbay, 2015: 12).

Kent konseyleri, katılımı önemseyen ve yerel demokrasinin gelişimine odaklanan pek çok ülkede farklı adlandırmalarla da olsa kamu yönetimi disiplini ve demokrasi anlayışının temel yapıları arasına girmeyi başarmıştır. Türkiye'de de kent konseyleri, 2000'li yıllara girmeden önce Yerel Gündem 21 yapılarının altında çeşitli deneyim örnekleri (İzmir, Urla, Aliğa, Bursa, Çanakkale, Milas, Antalya) ve farklı adlandırmalarla (kent kurultayı, kent danışma meclisi, kent platformu, kent parlamentosu, kent meclisi vb.) ile karşımıza çıkmaktadır. Bu kavram sonraki süreçte genel bir adlandırma olarak kent konseylerine evrilerek, yasalarda yer almaya başlamasıyla sayısı

gittikçe artmıştır (Bulut, 2013: 89; Erdemalp, 2005: 66). Türkiye’de kent konseyleri üzerine oldukça önemli bir yasal zemin ve yirmi yıldan fazladır yavaş yavaş ilerleyen tarihsel bir deneyim bulunmaktadır.

4. Türkiye’de Kent Konseylerinin Genel Çerçevesi

Bu bölümde Türkiye’deki kent konseylerinin yasal mevzuatı incelenerek, idari ve mali yapının temel dinamikleri ortaya konulacaktır.

4.1. İdari Yapı

1990’lı yıllardaki Yerel Gündem 21 (YG21) çalışmaları ile birlikte kent konseyleri kurulmaya başlanmıştır. 2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesinde “*kent konseyi*” ilk kez düzenlenmiştir. Bu kanuna göre; kent konseyleri kentsel alanda bilinç ve duyarlılık oluşturma, hak ve hukuku koruma, çevresel sürdürülebilirliği ve kalkınmayı, hesap verebilirliği, katılımı, saydamlığı, sosyal dayanışma ve yardımlaşmayı sağlamaya çalışmaktadır. Bu noktada 76. maddenin içerisinde kent konseylerine katılım sağlayabilecek aktörler olarak belediyeler, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sendikalar, noterler, siyasî partiler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, ilgili sivil toplum örgütleri ve mahalle muhtarları temsilcileri ile diğer ilgili katılımcılar sayılmaktadır. Belediyelere diğer aktörlerle birlikte kent konseyi ve faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlama görevi tanınmıştır. Yerel yönetimler yasalarındaki bu temel dayanaktan yola çıkarak, 2006 yılında Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “*Kent Konseyi Yönetmeliği*”, tüm belediyelerde kent konseylerinin kuruluşunu, görev ve sorumluluklarını, organlarını, ilkelerini ve çalışma esaslarının temel çerçevesini hazırlamıştır. Bu yasal düzenleme ve yönetmelikle birlikte kent konseyleri konusunda artan bilinçlenme ve kurumsal destek veya zorunlulukla beraber kent konseylerinin sayısında artış görünmüştür.

Kent Konseyi: Yönetmelikte (Md. 4) kent konseyi, merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu; kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının, vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışıldığı, çözümlerin geliştirildiği ortak aklın ve uzlaşmanın esas olduğu demokratik yapılar ile yönetim mekanizmaları olarak tanımlanmaktadır.

Kent Konseyinin Kuruluşu ve Üyeleri: Kent konseyleri belediye yönetimi olan yerlerde kurulmaktadır. 5 yılda bir yapılan yerel seçim sonuçlarını izleyen 3 ay içinde oluşturulmaktadır (Md. 5). Kent konseyi, ortaklık anlayışı

çerçevesinde şu kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden meydana gelmektedir (Md. 8):

- Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi,
- Belediye başkanı veya temsilcisi,
- Sayısı 10'ı geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri,
- Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde bütün mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri,
- Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri,
- Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi.

Kent konseyi genel kurulu, ilk toplantısını belediye başkanının daveti üzerine yapar. Bu ilk toplantıda en az 3 kişiden oluşan divan kurulu seçilir. Divan kurulunun belirlenmesi sonrasında diğer organlar olan kent konseyi başkanı ve kent konseyi yürütme kurulu seçilmektedir (Md. 5).

Kent Konseyinin Görevleri: Kent konseylerinin katılımcı, yönetim temelinde, ortaklık anlayışı çerçevesinde önemli görevleri bulunur. Kent Konseyi Yönetmeliği bu görevleri şu şekilde sıralamıştır (Md. 6):

- Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrlik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmaya katkıda bulunmak,

- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.

Kent Konseylerinin İlkeleri ve Temel Değerleri: Kent konseylerinin yerelde çeşitli amaçları ve hedefleri doğrultusunda çalışması beklenir. Ayrıca çalışmalarında veya faaliyetlerinde birbirinden farklı ilke ve değeri gözetirler. Bunlar şu şekilde ifade edilebilir (Md. 7):

- YG21 süreci kapsamında, kentine sahip çıkma, aktif katılım ve çözümde ortaklık ilkelerinin bütünlüğünde, kentlerin yaşanabilir bir geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak,
- Türkiye Cumhuriyeti Devletinin imzaladığı ve onayladığı Birleşmiş Milletler Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamına yönelik temel ilkeleri hayata geçirmek,
- Kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,
- Kent konseyi, uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözeterek, tarafsız bir yaklaşımla görüş ve önerilerini oluşturmak,
- Katılımcılığı ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas almak,

- Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek sonuç odaklı çalışma kültürünü benimsemektir.

Kent Konseylerinin Organları, Kararları ve Örgütsel Yapısı: Kent konseyi dört temel organdan oluşmaktadır. Bunlar; genel kurul, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma grupları ile kent konseyi başkanı şeklindedir (Md. 9). İlk organ olan genel kurul, kent konseyinin en yetkili organıdır. Genel kurul, yılda en az iki defa olmak üzere salt çoğunlukla toplanmaktadır. Kent konseyi başkanı, genel kurula başkanlık etmektedir. Başkanın bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi toplantıya başkanlık eder. Genel kurul; diğer organların seçim ve çalışma esaslarını uygulama yönergeleri ile belirlemektedir (Md. 10). İkinci organ olan yürütme kurulu, en az yedi kişiden oluşmaktadır. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi başkanlık etmektedir. Yürütme kurulu, genel kurulun gündemini tespit etmektedir. En önemli görevi ise genel kurul tarafından oluşturulan görüşleri belediyeye sunarak ve uygulamayı izlemektir (Md. 11). Yürütme kuruluna başkanlık eden kent konseyi başkanı, genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır. Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşimde tamamlanması gerekir. Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu süre içinde kendisine yürütme kurulunun en yaşlı üyesi vekâlet etmektedir (Md. 11). Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma grupları oluşturabilir. Meclislerin ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenmektedir. Meclislerde ve çalışma gruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulmaktadır (Md. 12).

Kent konseyi bulunmayan belediyelerde ilk toplantı, belediye başkanının çağırısı ile yapılmaktadır (Geçici Md. 2). Kent konseyi ilk toplantısını, belediye başkanının çağrı yazısında bildirilen gündemle, ilan edilen yer ve tarihte yapmaktadır. Bu toplantıda yürütme kurulu oluşturulmaktadır (Geçici Md. 3). Kent konseyi organları, belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılmaktadır. Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağanüstü toplantıya çağırılabilir (Md. 13). Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir (Belediye Kanunu, 5393, 76. Md.). Kent konseyi genel kurulunca oluşturulan görüşler, belediye meclisinin ilk toplantısında değerlendirildikten sonra belediye

tarafından kent konseyine bildirilir ve uygun araçlarla kamuoyuna duyurulur (Md. 14).

Kent konseyinde başkandan sonra en yetkili kişi genel sekreterdir. Kent konseyi genel sekreteri, belediye başkanı tarafından önerilen üç aday arasından yürütme kurulu tarafından seçilmektedir. Kent konseyi genel sekreteri, kent konseyine ait belirtilen görevlerin yerine getirilmesini koordine etmektedir. Meclisler, çalışma grupları ve benzeri yapılar arasındaki çalışma uyumunu ve koordinasyonu yürütmektedir. Genel sekreter, kent konseyi başkanına ve yürütme kuruluna karşı sorumludur (Md. 14). Kent konseyinin sekreteryası hizmetleri, ilgili belediye tarafından önerilecek ve yürütme kurulu tarafından kabul edilecek görevliler tarafından yerine getirilir. Sekreteryası hizmetlerini yürüten personel, bu çalışmalarında genel sekretere karşı sorumludur (Md. 15).

4.2. Mali Yapı

Kent konseyleri belediyeler tarafından oluşturulmaktadır. Bu sebeple mali açıdan özerk bir yapılanma değildir. Dolayısıyla kent konseylerinin bütçesi ve örgütteki kişilerin ödemeleri belediyeler tarafından sağlanmaktadır. Kent Konseyi Yönetmeliği 16. Maddesi bu açıklamaları destekleyici şekilde şu ifadeleri kullanmıştır: “*Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar.*” Dolayısıyla kent konseyleri belediyelerin mali yapısına bağlıdır. İl özel idareleri ve köy yönetimlerinde böyle bir yapılanma söz konusu değildir. Belediyelere özgü bir yapılanmadır. Mali yapının sorumluluğu da belediyeleri ilgilendirmektedir.

5. Türkiye’de Kent Konseylerinin Başlıca Katkıları

Kent konseylerinin katılımcı kent yönetiminin oluşması sürecine önemli katkıları olmaktadır. Bu katkıları; katılım, politika, gündem, görünürlük ve yansıtma faktörleri şeklinde sınıflandırmak mümkündür. Kent konseyleri, kentteki uygulamaları ve etkinlikleri izlemekte, rapor oluşturmakta, kamuoyuna bunları paylaşmakta, tartışma ortamı yaratmakta, mevcut sorunları çözümü ve geleceğini şekillendirme sürecine katkı sunmaktadır (Yaylı, 2012: 179).

Tablo 1: Kent Konseyinin Katkıları

Katkı	Katkı Faktörü	Açıklama
Katılımcılığı artırma ve özendirme	Katılımı benimseme	Kent konseyleri, Türkiye’de yerel ve kent düzeyindeki en önemli katılımcı mekanizma olarak halkın kararlara katılımını ve katılımcılığın demokratik bir araç olarak benimsenmesine imkân tanımaktadır.
Kent yönetimlerini politika sürecinde etkileme	Politikayı etkileme	Kent konseyleri, karar alıcı konumundaki kent yönetimlerinin politika üretme süreçlerine dâhil olarak stratejileri ve uygulamaları etkileyebilmektedir.
Yerel sorunları ve ihtiyaçları gündeme taşıma	Gündemi belirleme	Kentliler, kent konseyi aracılığıyla önem derecesi fark etmeksizin tüm sorunları ilgililere aktarma ve ihtiyaçları karar alıcı kişi ve kurumların gündemine taşıyabilmektedir.
Dezavantajlı grupların görünürliğini artırma	Görünürlük oluşturma	Kadın, çocuk, engelli, yaşlı, genç, azınlıklar ve göçmenler şeklindeki dezavantajlı gruplar, kent konseyi örgütünde yer alan çalışma grupları ve meclisler yardımıyla, kendilerini geliştirebilmekte ve kent yönetiminde kendilerini görünür kılabilirler.
Kentteki sorunlardan haberdar olunması	Yöneticilere sorunları iletme	Kent ölçeği büyüdükçe sorunlar artmaktadır. Yerel kent sorunlarından yönetim yapılarının haberdar olmama durumu, kent konseyleri sayesinde hızlıca ortadan kalmaktadır.

Kaynak: *Yazar tarafından oluşturulmuştur.*

6. Türkiye’de Kent Konseylerinin Temel Sorunları

Kent konseyleri, kentin yaşanabilirliğini sağlama ve demokratik gelişim sürecinde sorunları bulunmaktadır. Bu sorunlar, yasal mevzuattan kaynaklandığı gibi yöneticilerin/kent yönetimlerinin davranışları ve kararları ile yönetilenlerin demokratik katılım kültüründen de kaynaklanabilmektedir.

Tablo 2: Kent Konseylerinin Temel Sorunları

Sorunun Niteliği	Sorunun Açıklaması
Kararların icrai niteliği olmaması	Kent konseyleri kararları icrai değil iştisarı niteliktedir. Belediye meclisi tarafından konsey kararları dikkate alınmadığında herhangi bir dava konusu oluşmamaktadır (Yaylı, 2012: 193). Bu durum kent konseylerinin güçlü bir aktör haline gelmesini engellemektedir.
Mali ve idari açıdan özerk olunmaması	Kent konseyleri, mali ve idari yapı açısından belediyelere bağlıdır. Bu nedenle özerklikleri oldukça sınırlıdır. Bu durum kent konseylerini belediyelerin faaliyetlerini meşrulaştıran bir birime dönüşme riskini doğurmaktadır (Bulut, 2013: 127). Özerklik sorunu, mevcut kent konseyi potansiyelini sekteye uğratmaktadır.
Bütçe kısıtlamaları	Mali yapı belediyelere bağlıdır. Kent konseyine aktarılan bütçenin ödenek miktarları, oranları ve devamlılığın nasıl gerçekleşeceği ve hangi kıstaslara göre belirleneceği konusunda çok belirsizlik vardır (Ulusoy ve Tekdere, 2015: 54-56). Kent konseyleri mevcut görevlerini mali kapasitesi ölçüsünde yerine getirebilir. Mali açıdan güçlü olmayan belediyelerin kendi organı niteliğinde olmayan kent konseylerine bütçe ayırması pek de mümkün görünmemektedir.
Tanınırlık ve bilinirlik sorunu	Kent konseylerinin tanınırlığı ve bilinirliği düşüktür (Karakurt Tosun vd., 2015: 207). Halk kent konseyinin amaçları, faaliyetleri ve etkinliklerini bilmemekte, bu durum kent konseylerini belirsiz bir yapı haline getirmektedir.
Kuruluş sorunu	Kent konseylerinin kurulması belediye yasasında belirtilen yasal bir zorunluluktur. Ancak pek çok belediye bu yasal zorunluluğu uygulamaya dökmemekte, kanuna aykırı hareket etmektedir. Geray (2006: 24); sivil bir girişim olması sebebiyle kent konseyinin belediye yasasında yer almaması ve kuruluşunun yasal dayanağının yanlışlığına vurgu yapmaktadır.
Katılım isteksizliği/yetersizliği	Kent konseylerine katılım düşük kalmaktadır. Bu tanınırlık ve bilinirlik yanında halkın katılım kültürünü yeterince içselleştirememesi veya bu konuda isteksizliği etkili olmaktadır. Şahin (2015: 108); kent konseylerinin katılımcılık kapasitelerinin mevcut iktidar ilişkilerinden ayrı olarak düşünülmediğinden dolayı sınırlı kaldığını belirtmektedir.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Kent konseyleri mevcut sorunlarının çözümü ve gerekli adımların atılması amacıyla iş birliği ve dayanışma yoluna gidebilmektedir. Bu yönde ortaya çıkan kurumların başında Türkiye Kent Konseyleri Birliği gelmektedir. Bu birlik ulusal ölçekte kent konseylerini bir iş birliği ve iletişim ağı içerisine alarak (Soygüzel, 2015: 91), kent konseylerinin sürdürülebilirlik temelinde geleceğe taşınmasına olanak sunmaktadır.

6. Sonuç ve Çözüm Önerileri

Yeni kamu yönetimi (devlet yönetimi) anlayışında katılım ana yönetim fonksiyonlarından biri haline gelmiştir. Yeni kamu yönetim anlayışı iyi yönetim temelinde katılımı şart koşturmakta, bu yolla toplumun farklı kesimlerini katı merkezîyetçi yönetim karşısında güçlü kılmaya ve demokrasiyi yönetim yaklaşımına eklemeyi amaç edinmektedir. Yerel yönetimler bu noktada hem demokratik olmaları hem de halka en yakın kent yönetimi olmaları sebebiyle ön plana çıkmaktadırlar. Katılımcılık, yeni yönetim anlayışında yerel yönetimler bünyesinde daha fazla ortaya konulabilmektedir. Bu nedenle ülkemizde 2000'li yıllar itibarıyla belediyeler çatısı altında kuruluşu zorunlu tutulan kent konseyleri bu yeni anlayışının bir yansıması olarak karşımıza çıkmıştır. Sayıları her geçen gün artan kent konseyleri, toplumun çeşitli kesimlerini ortak akıl çerçevesinde bir araya getirerek, yaklaşık yirmi yıldır katılım ve demokrasi aracı olarak dikkate değer faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Kent konseyleri, kent yönetimlerine ve kentte yaşayanlara önemli katkılar ve faydalar sağlamakta, yönetim anlayışını olumlu yönde etkilemektedirler. Ancak kent konseyleri gibi yapıların başarısı çetrefilli ve karmaşık pek çok etkene bağlıdır. Öncelikte halkın talep etme, hakkını arama ve eleştiri de bulunma kültürüne veya bilincine sahip olması gerekir. Bu etken kent konseylerinin başarısı doğrudan doğruya etkilemektedir. Kent konseyi sivil bir hareket olarak aşağıdan yukarıya özerk bir yapı haline gelmelidir. Öte yandan, kent yönetimlerinin kent konseylerini kurma ve işlevsel hale getirme konusunda ülkemizde ciddi çelişkileri olduğu, kent konseylerinin sayısının oldukça sınırlı ve tanınırlığının düşüklüğünden belli olmaktadır. Kent konseylerinin yasal açıdan güçlendirilmesi, idari ve mali özerklik konusunun netleştirilmesi önem arz etmektedir. Kent konseyi, belediyenin veya yerel seçilmiş iktidarın bir arka bahçesine veya meşrulaştıran bir aracına dönüştürülmemelidir. İlerleyen süreçte kent konseyi konusunda yasal, ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan olumlu ve sorun giderici adımların atılması bir zorunluluktur.

7. Kaynakça

- Bulut, Tahsin (2013), Şeffaf, Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi İçin Kent Konseyleri, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Çelik, Abdullah (2013), Kent Yönetimi Bağlamında Kent Konseyinin İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 14(2), ss.215-229.
- Çukurçayır, M. Akif (2012), Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, 4. Baskı, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.
- Deniz, Taşkın, (2013), Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri, Turkish Studies, 8(12), ss.391-402.
- Emrealp, Sadun (2005), Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler, UNDP ve IULA-EMME, 2. Baskı, İstanbul.
- Eren, Veysel ve Kılıç, Selim (2008), Yönetim-Yurttaş İlişkileri Bağlamında Yurttaşların Yerel Yönetime Katılımı ve Niğde İli Uygulaması, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1(1), ss.41-57.
- Fişek, Kurthan (1977), Yönetim, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Geray, Cevat (2006), Kent Konseyi Konulu Toplantı Raporu, Türkiye Belediyeler Birliği ve Konrad Adenauer Vakfı, Ankara.
- Karakurt, Tosun, Keskin, E. Battal ve Selimoğlu, Emel (2015), “Bursa Kent Konseyi’nin Bilinirliğinin Araştırılması”, II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. Enes. B. Keskin ve Elif K. Tosun), Bursa, ss.206-220.
- Kent Konseyi Yönetmeliği (2006), Resmi Gazete- 26313, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10687&MevzuatTur=7&MevzuatTer-tip=5>
- Sarıbay, A. Yaşar (2015), “Demokrasinin Felsefesi, Kent, Katılımcı Demokrasi”, II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. Enes. B. Keskin ve Elif K. Tosun), Bursa, ss.7-12.
- Soygüzel, Hasan (2015), “Kent Konseyleri Arasında İletişim ve İş Birliği: TKKB Örneği”, II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. Enes. B. Keskin ve Elif K. Tosun), Bursa, ss.76-91.
- Şahin, S. Zafer (2015), “Kent Konseylerinin Katılımcılık Kapasitesinin Değerlendirilmesi: Ankara Örneği”, II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. Enes. B. Keskin ve Elif K. Tosun), Bursa, ss.92-110.
- Toprak, Zerrin (2011), “Kent Konseyleri Kuruluş Felsefesi ve Uygulama Temelleri” (5-13), Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. Enes Battal Keskin), 6-7 Mayıs, Bursa, ss.48-75.
- Ulusoy, Ahmet ve Tekdere, Mustafa (2015), “Kent Konseylerinin Mali Kısıtları”, II. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, (Ed. Enes. B. Keskin ve Elif K. Tosun), Bursa, ss.48-75.

- Yaman, Murat ve Küçükşen, Murat (2018), Yerel Demokrasinin Gelişimi Sürecinde Kent Konseylerinin Rolü ve İşlevselliği: Bursa ve Yalova Kent Konseyi Örneği, *İşletme, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), ss.64-85.
- Yaman, Murat ve Küçükşen, Murat (2018), Yerel Yönetimlerin Demokratikleşmesi Açısından Yerel Katılımın İncelenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 55, ss.247-259.
- Yaylı, Hasan (2012), “Yönetimden Yönetişime Geçişte Bir Halk Katılımı Yolu Olarak Kent Konseyleri”, *Kamu Yönetimi ve Siyaset Biliminde Karar Verme*, (Ed. Özgür Önder ve Fatih Kırıışık), Orion Kitabevi, Ankara, ss.169-197.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005), Resmi Gazete-25874, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5393&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>